KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Kirjallisen asiantuntijalausunnon liite

8.4.2021
355/03.01.01/2021

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi
HE 40/2021 vp

Kuuleminen 9.4.2021

HE 40/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta; pykäläkohtaisia näkemyksiä

Tässä asiakirjassa Kuntaliitto esittää varsinaisen kirjallisen asiantuntijalausuntonsa liitteeksi lisäksi joitakin luku- ja pykäläkohtaisia näkemyksiä jätelain muutoksesta:

Yleiset säännökset (Luku 1)

Kuntaliiton näkemyksen mukaan jätelain 1 lukuun ehdotetut muutokset ovat kokonaisuutena tarkastellen kannatettavia ja edistävät osaltaan kierrätystavoitteiden saavuttamista sekä kiertotaloutta.

Kuntaliitto haluaa kiinnittää huomiota muutamaan yksittäiseen jätelain 1 luvun pykälään.

1 § Lain tarkoitus

Kuntaliitto tukee jätelain 1 §:ään ehdotettua muutosta, jossa lain tarkoitukseen lisätään tavoitteeksi kiertotalouden edistäminen ja luonnonvarojen kestävän käytön edistäminen.

6 § Määritelmät

Jätedirektiivin edellyttämät muutokset ja tarkennukset jätelain 6 §:ään ovat välttämättömiä ja tarpeellisia.

Kuntaliitto toteaa, että kohdan 2 yhdyskuntajätteen määritelmään sisältyvä luettelo ei ole tyhjentävä, mikä todetaankin lain perusteluissa. Maininta on lainsäädännön joustavuuden kannalta tärkeä. Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa yhdyskuntajätteen määritelmään ja sen perusteluihin.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Saostus- ja umpisäiliölietteen (kohta 3) määritelmä on uusi ja selkeä sekä tarpeellinen nyt, kun ko. lietteet eivät ole enää osa yhdyskuntajätteen määritelmää. On hyvä, että nimike ja määritelmä on yhdenmukaistettu ympäristönsuojelulain terminologian kanssa.

Määritelmän kohdan 5 mukaan rakennus- ja purkujätteeseen sisältyisi myös yksityisten kotitalouksien pienimuotoisista itse tehtävistä rakennus- ja purkutoiminnoista syntyvä jäte. On selvyyden vuoksi hyvä, että perusteluissa on todettu tässä yhteydessä, että em. jäte säilyisi määritelmämuutoksesta huolimatta kunnan vastuulla nykyiseen tapaan ja että vastuunjako määritellään jätelain 32 §:ssä.

Kuntaliitto toteaa biojätteen määritelmän (kohta 6) osalta terminologisen ratkaisun käyttää "asumisen jätteet" -termiä kotitalousjätteiden sijaan olevan asianmukaista, koska yhdenmukaisen terminologian käyttäminen selkeyttää määrittelyä.

Kuntaliitto huomauttaa, että määritelmiin kaavailtujen muutosten ei ole tarkoitus vaikuttaa jätelain 5 luvun mukaiseen vastuunjakoon, sillä jätedirektiivissä vastuunjaon säätäminen on jätetty kansalliselle tasolle päätettäväksi.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

11 a § Uudelleen käytön valmistelun edistäminen

Kuntaliiton näkemyksen mukaan direktiivin velvoite edistää uudelleenkäyttöä on otettu huomioon uudessa jätelain 11 a §:ssä. On tärkeää, että jätteen uudelleenkäyttöön luovuttaminen on hallittua ja että siitä velvoitetaan tekemään sopimus. Kirjallinen sopimus jätettä luovuttavan ja sitä vastaanottavan osapuolen välillä on tärkeä, jotta luovuttava taho kykenee jätteestä vastaavana varmistumaan uudelleenkäytön valmistelua harjoittavan yrityksen tai yhteisön toiminnan asianmukaisuudesta, toiminnassa noudatettavan lainsäädännön sisällön ymmärryksestä sekä siitä, että luovutettavat jätteet päätyvät uudelleenkäytön valmisteluun. Jätteen luovuttamiseen liittyvistä käytännöistä tulisi sopia sekä asianmukaisesti että osapuolia sitovalla tavalla siten, että turvataan prosessiin liittyvien käytäntöjen sujuvuus. Kyseessä on lähtökohtaisesti jätestatuksen omaava artikkeli ja sopimusvaatimuksella voidaan varmistaa, että jätettä noutavalla toimijalla on oikeus jätteen ammattimaiseen käsittelyyn.

Kuntaliitto pitää tärkeänä myös jätteen luovuttajan mahdollisuutta periä kohtuulliset kustannukset uudelleenkäytön valmistelua harjoittavalta taholta. Säännös ei velvoita jätteen luovuttajaa kustannusten perimiseen

uudelleenkäyttötoimijalta. Säännös jättää siis jätteen luovuttajalle harkinnan mahdollisuuksia siitä, katsotaanko uudelleenkäyttötoimijan toiminnan laatu ja laajuus sellaiseksi, että kustannusten perimiseen on tarvetta tai edellytyksiä. Tämä mahdollistaa esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoiden tarpeiden huomioon ottamisen.

15 § Jätteiden erilliskeräysvelvollisuus

Uudistettu jätelain 15 § on direktiivin toimeenpanon kannalta tärkeä. Kuntaliitto pitää 15 §:ssä esitettyjä edellytyksiä erilliskeräysvelvoitteesta poikkeamiseen erittäin tärkeinä toimivan ja tehokkaan jätehuollon turvaamisen kannalta. Yhdistettynä 3 momentin asetuksenantomahdollisuuteen poikkeamismahdollisuus mahdollistaa asetuksella säädettävien lakiin perustuvien melko tiukkojen erilliskeräysvelvoiterajojen käyttöönoton. Lakiin kirjattujen poikkeamiskriteerien avulla on kuitenkin lain toimeenpanossa tarvittaessa mahdollista ottaa huomioon paikalliset ja alueelliset olosuhteet sekä kohtuullisuus.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (Luku 5)

Kuntaliitto pitää jätelain 5 lukuun ehdotettuja muutoksia erityisesti jätehuollon toimivuuden parantamisen sekä kunnan roolin selkeyttämisen kannalta tarpeellisina ja välttämättöminä. Kuntaliiton näkemyksen mukaan ehdotettu jätteenkuljetusjärjestelmän muutos eli siirtyminen kunnan järjestämään kuljetukseen erilliskerättävissä jätteissä on yhdistettynä muihin suurin kokonaismuutoksiin (pakkausjätteiden keräyksen yhteistoiminta tuottajan ja kunnan välillä sekä erilliskeräysvelvoitteet) yksi edellytys kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi.

Pelkillä tiukentuvilla erilliskeräysvelvoitteilla ei saavuteta tavoiteltua kierrätysastetta, vaan siihen tarvitaan myös paljon muita toimia, kuten asukkaiden ja muiden jätteen haltijoiden lajitteluaktiivisuuden nostamista. Yhdistettynä erilliskeräysvelvoitteisiin ehdotetut kuntien ja tuottajien yhteistoimintavelvollisuus sekä kuljetusjärjestelmäratkaisu edistävät kierrätysasteen nostamista.

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Kuntaliitolla ei ole pykälään ehdotettujen muutosten osalta huomautettavaa. Muutokset aiheutuvat pääasiassa EU-tasolla muutetuista määritelmistä eikä niillä ole vaikutusta nykyisen kuntavastuun laajuuteen.

33 § Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa pykälän 2 momentin muutoksiin.

35 § Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

Kuntaliiton näkemyksen mukaan pykälään on tehty poliittinen kuljetusjärjestelmäratkaisu huomioon ottaen tarpeelliset muutokset ja tarkennukset suhteessa voimassa olevaan jätelakiin ja ehdotettuihin muutoksiin. 4 momentin tarkennus, että kunnan mahdollinen päätös poiketa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämisvelvollisuudesta koskee vain sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusta, on selventävä.

36 § Kunnan järjestämä jätteenkuljetus

Kuntaliitto huomauttaa, että lähtökohtaisesti hankintoja tulisi säädellä hankintalaissa ja poikkeamat siitä monimutkaistavat helposti lain soveltamista käytännössä. Jätteenkuljetuskilpailutusten toteuttaminen tavalla, joka varmistaa kaiken kokoisten yritysten osallistumismahdollisuudet, on kuitenkin perusteltua. On ymmärrettävää, että jätelaissa on niitä koskien erityissääntelyä. Kuntaliitto huomauttaa kuitenkin, että kuljetusurakoiden jakamiseen liittyvä uusi valitusperuste saattaa lisätä valituksia markkinaoikeuteen ja hankaloittaa urakoiden käynnistymistä etenkin lain toimeenpanon alkuvaiheessa.

Koska kansalliset hankinnat voidaan muutoin kilpailuttaa käyttämällä kansallisia menettelysääntöjä, tulisi pykälän 2 momentin perusteluita selkeyttää siten, että kun perusteluissa viitataan tarjouspyynnön vaatimusten osalta hankintalain 83 §:ään (EU-menettely), lisätään sen oheen myös viittaus 105 §:ään, joka on vastaava pykälä kansallisten menettelyiden osalta.

37 § Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus

Kuntaliitto pitää erittäin tärkeänä pykälässä esitettyä, jonka mukaan edellytykset, joiden mukaisesti kunta voi päättää kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käytöstä sekalaisen yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuksessa, säilyisivät ennallaan eli voimassa olevan lain mukaisina. Näin ehdotuksella ei olisi vaikutusta jo kyseisten jätteiden kuljetuksesta tehtyihin päätöksiin ja se helpottaisi kuntien viranomaisten hallintokuormaa siltä osin.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota 2 momentissa esitettyyn, jonka mukaan kunnan tulisi päätöksessä siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen määrätä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisajankohdasta, joka voisi olla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä.

Kuntaliitto huomauttaa, että tarvittavan siirtymäajan pituus ei ole aina sama, vaan se riippuu hyvin paljon tilanteesta. Mikäli kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymisen syynä olisi esimerkiksi palvelun puuttuminen alueelta, kunnan järjestämään kuljetukseen siirtyminen saattaisi olla kiireellistä. Toisenlaisissa tilanteissa siirtymäaika taas voisi olla pitempi, mikä ottaisi huomioon alueen jätteenkuljetusyrittäjien mahdollisuudet sopeuttaa toimintansa muutokseen sekä kunnan jätteenkuljetuspalvelun hankintaan kuluvan ajan. Kuntaliitto katsoo, että viranomaisella tulisi olla tämän suhteen harkintavaltaa. Kuntaliitto esittää, että lain 37 §:ään 2 momenttia muutettavaksi seuraavasti: ”Jos kunta päättää siirtyä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, päätöksessä on määrättävä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisesta kunnan määrittelemän kohtuullisen siirtymäajan kuluessa.” Perusteluissa voisi täsmentää, että tavanomaisissa tilanteissa siirtymäaika voisi olla ainakin kolme vuotta, mutta kiireellisissä tilanteissa viranomaisen harkinnan mukaan lyhyempikin.

39 § Tiedot kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta

Kuntaliitto kannattaa 39 §:n vaatimusta säännöllisestä tietojen luovuttamisesta kunnan jätehuoltoviranomaisille neljännesvuosittain sähköisesti muokattavassa muodossa. Lisäksi säännöksessä tuotaisiin nykyistä selvemmin esille, että tiedonantovelvollisuus koskee myös 41 §:n 3 momentin mukaisia kiinteistönhaltijan itse yksityisiltä palveluntarjoajilta tilaamia kuljetuksia, mikä selkeyttää lain tulkintaa.

41 § Jätteen luovuttaminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai alueelliseen vastaanottopaikkaan

Kuntaliitto kannattaa voimassa olevan jätelain pykälän jakamista kahteen osaan eli 41 ja 41 a §:iksi. Jätteen omatoimista käsittelyä koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi uuteen pykälään, mikä selkeyttäisi asiasisältöä.

Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi nykyisestä, johtuen mm. erilliskeräysvelvoitteiden säätämisen logiikan muuttumisesta. Erilliskeräysvelvoitteet säädetään jatkossa jäteasetuksen ja jätehuoltomääräysten yhdistelmänä. Pykälässä kiinteistönhaltijan oikeutta tilata lisäpalveluita yksityisiltä yrityksiltä on laajennettu pakkausjätteistä myös biojätteisiin silloin, kun kunta ei palvelua tarjoa joko asetuksen velvoittamana tai jätehuoltomääräyksissään määrittelemällään tavalla. Kuntien jätehuoltomääräystoimivalta sisältää kunnille oikeuden säätää kunnan määrittelemin ehdoin tarjottavaksi myös kunnan huolehtimia vapaaehtoisia jätehuoltopalveluita,

mikä on erittäin tarkoituksenmukaista ja kierrätystä tukevaa toimintaa. Erityisen tärkeänä Kuntaliitto pitääkin sitä, että kunta voi päättää tarjota asukkaille sekä velvoittavia että asukkaan pyynnöstä tarjottavia vapaaehtoisia palveluita ja vasta kunnan tarjoamien palveluiden ulkopuolisilla alueilla kiinteistönhaltija voi sitten itse ostaa vielä halutessaan lisäpalveluita. Selkeä toimivalta ja sen rajat ovat erityisen tärkeitä keräyksen kehittämiseksi ja vastuunjaon selkeyttämiseksi. Vapaaehtoisessa erilliskeräyksessä kunta sitoutuu järjestämään erilliskeräyksen tietyllä päättämällään kunnan alueella kiinteistön haltijan pyynnöstä. Kuntaliiton näkökulmasta oleellista on, että lakiehdotuksen mukaisessa mallissa ei synny rinnakkaista tai päällekkäistä keräystä, mikä heikentäisi keräyksen kustannustehokkuutta ja olisi omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä sekä ristiriitoja.

Asukkaalle pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen tulee olla ensisijaisesti kunnan järjestämää ja vasta toissijaisesti, mikäli kunta ei keräystä lainkaan järjestä, 41.3 §:n nojalla toteutettua - kuten nykyisinkin. Vain näin toteutettuna vastuunjako on selkeä.

41 a §. Kiinteistöllä tapahtuva pienimuotoinen jätteen käsittely

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jätteen haltijalle uusi velvollisuus antaa tiedot biojätteen kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta käsittelystä kunnan jätehuoltoviranomaiselle. Kunnan jätehuoltoviranomaisen olisi merkittävä nämä tiedot 143 §:ssä säädettyyn rekisteriin. Kuntaliitto ymmärtää, että tietojen kerääminen on tarpeen, jotta kiinteistöillä käsitellyn biojätteen määrä voitaisiin arvioida ja laskea tilastointia varten. Kyseessä on uusi tehtävä, joka aiheuttaa työtä sekä asukkaille, jätehuoltoviranomaisille että asiaa valvoville ympäristönsuojeluviranomaisille. Erityinen haaste lienee saada asiakkaat ilmoittamaan kompostoinnin lopettamisesta.

Kuntaliitto on tyytyväinen, että velvoite astuisi siirtymäaikojen mukaan voimaan 1.1.2023, jolloin kuntien viranomaisille jää jonkin aikaa sopeuttaa ja muokata tietojärjestelmänsä velvoitteen mukaiseksi.

Tuottajavastuu (Luku 6)

Kuntaliitto pitää pakkausjätteiden tuottajavastuun osalta toimintamallia, jossa kunnat ja pakkausten tuottajat velvoitetaan yhteistoimintaan, kannatettavana ja perusteluna mallina ottaen huomioon mm. EU:n varhaisvaroitusraportin suositukset epäselvästä ja hajanaisesta vastuunjaosta (49 a-d §). Yhteistoiminnan avulla on mahdollista selkeyttää kuntien ja pakkaustuottajien roolit pakkausjätteiden kiinteistökeräyksessä ja aluekeräyksessä.

46 § Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

Kuntaliitto kannattaa etäkaupan sisällyttämistä tuottajavastuuvelvoitteiden piiriin, vaikka sen valvonta onkin tunnistettu hankalaksi. Keinoja parantaa valvontaa tulisikin etsiä EU-laajuisesti.

47 § Tuottajan ensisijainen oikeus järjestää jätehuolto

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa pykälään ehdotettuihin muutoksiin. On hyvä, että kunnan täydentämismahdollisuus pakkausjätteiden tuottajavastuuseen säilyy ennallaan.

49 a § Kuntien ja pakkausten tuottajayhteisön yhteistoiminta pakkausjätteen erilliskeräyksessä

Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuntien ja pakkausten tuottajien yhteistoiminnan kehittäminen pakkausjätteen erilliskeräyksessä on olennaista kierrätystavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Se on nopein tie laajentaa koko Suomeen jo nykyisinkin käytössä oleva pakkausjätteiden kiinteistökeräyksen toimintamalli, jonka mukaisesti kunta huolehtii pakkausten kiinteistökeräyksestä ja jo useilla alueilla myös järjestää pakkausten keräyksen ja kuljetuksen asuinkiinteistöltä. Pakkausjätteen keräämisen toteuttaminen tiiviissä yhteistyössä tuottajien kanssa mahdollistaa paremman jätteiden keräämisen kokonaissuunnittelun ja tehokkaamman logistiikan hyödyntämisen, joka palvelee sekä tuottajien, kuntien että asiakkaiden etuja.

Kun kunnat järjestävät (seka- ja) biojätteen lisäksi pakkausjätteiden keräyksen, on mahdollista järjestää pakkausten lisäksi muiden samaa materiaalia olevien tuotteiden yhteiskeräys. Esimerkkeinä mainittakoon muovipakkausten ja muiden muovien keräys sekä metallipakkausten ja kotitalouksien muun pienmetallin yhteiskeräys. Myös uusia keräysmalleja päästään kehittämään kokonaisvaltaisesti, kun kunnat järjestävät muiden jätteiden ohella pakkausjätteiden keräyksen kiinteistöillä.

Suuri etu mallissa on se, että asukkaan jätehuoltopalvelu helpottuu ja asukas saa jatkossa joko kaikki tai melkein kaikki jätehuollon palvelut yhdeltä toimijalta, kunnan jätelaitokselta.

Ehdotuksen mukainen malli yhdistettynä jätteenkuljetuksen muutokseen varmistaa, että tuottajilta saatava korvaus päätyy sellaisenaan alentamaan asukkaiden suorittamia, pakkausjätteiden tyhjennyksistä aiheutuvia maksuja. Nykyisen kiinteistönhaltijan jätteenkuljetuksen jatkuessa olisi mahdotonta

varmistaa, että tuottajan korvaukset todella käytettäisiin alentamaan asukkaiden jätemaksuja.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa pykälän sisältöön ja sen perusteluihin.

49 b § Kunnille maksettavat korvaukset ja pakkausten tuottajien kustannusvastuu

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa pykälän sisältöön ja sen perusteluihin.

49 c § Sovittelu ja yhteistoiminnasta poikkeaminen

Kuntaliitto pitää ehdotettua sovittelumenettelyä tarkoituksenmukaisena. Kuntaliitto toteaa samassa yhteydessä, että kuntien ja pakkaustuottajien edustajat ovat jo hyvässä yhteisymmärryksessä varsin pitkällä sopimusneuvotteluissa.

Lainkohdan perusteluissa esiin nostettu huoli tilanteeseen, ettei ensimmäistäkään sopimusta osapuolten välillä saataisi aikaiseksi kuudessa kuukaudessa lain voimaantulosta, on Kuntaliiton näkemyksen mukaan ratkaistavissa ensisijaisesti osapuolten neuvotteluissa sopimusteknisin ratkaisuin.

49 d §. Sopimusta koskevien tietojen antaminen valvontaviranomaiselle.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa pykälän sisältöön ja sen perusteluihin.

Muut jätelain pykälät

80 § Velvollisuus suorittaa kunnan jätemaksu.

Pykälän 2 momentin soveltamisalaa ehdotetaan rajattavaksi niin, että kunnan mahdollisuus periä jätteen käsittelyä koskeva maksu jätteen kuljettajalta koskisi vain sekajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuksia. Muutos aiheutuisi kunnan vastuulla olevan jätteen kuljetusjärjestelmään ehdotetuista muutoksista ja on siksi tarpeen. On kuitenkin hyvä, että pykälän perusteluissa on todettu, että siirtymäaikana säännöstä sovellettaisiin kuitenkin vielä myös kunnan vastuulla olevaan erilliskerättävän kiinteän yhdyskuntajätteen, kuten biojätteen käsittelymaksuun.

80 a § Jätteen kuljettajan kirjanpitovelvollisuus kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa

Kuntaliitto kannattaa muutosta, jossa käytännössä nykyisen lain 45 §:n asiasisältö siirretään maksupykälien yhteyteen. On tärkeää, että jätehuoltoviranomainen voi tarvittaessa saada kirjanpidon pyynnöstä nähtäväksi suorittaessaan kiinteistönhaltijan jätteenkuljetusta koskevaa seurantavelvollisuuttaan.

88 § Alueellinen yhteistyöryhmä

Ryhmän perustaminen on kunnan jätehuoltoviranomaisen ja ympäristönsuojeluviranomaisen näkökulmasta hyvä lisäys jätelakiin. Kuntien viranomaiset ovat kokeneet, ettei heidän ääntänsä ole kuultu valtion aluehallinnossa riittävästi. Tämä ryhmä voi tarjota hyvän mahdollisuuden tietojen vaihtoon.

91 § Kunnan jätehuoltomääräykset

Kuntaliiton näkemyksen mukaan pykälän 1 momentin täsmennykset ovat asianmukaisia ja kannatettavia. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 3 momentti, jolla määritettäisiin jätteiden erilliskeräyksen järjestämisvelvollisuutta koskevien valtioneuvoston asetuksen ja kunnan jätehuoltomääräyksen välistä suhdetta. Kuntaliitto pitää uuden 3 momentin säännöstä olennaisen tärkeänä kuntien kannalta. Se tuo jouston mahdollisuuden lainsäädäntöön ja mahdollistaa paikallisten olosuhteiden huomioon ottamisen erilliskeräysvelvoitteiden toimeenpanoa pohdittaessa. Pykälän sisältöön Kuntaliitolla ei näin ollen ole huomautettavaa.

Perusteluissa on selvennetty sekä asetusta löyhempien erilliskeräysvelvoitteiden antamisen reunaehtoja että kunnan asetusta tiukempien erilliskeräystä koskevien jätehuoltomääräysten antamisen reunaehtoja kunnan jätehuoltomääräyksissä. Tiukemmat velvoitteet voivat koostua sekä asukkaita sitovista että vapaaehtoisista määräyksistä, kunhan ovat asukkaalle selkeitä ja maksut ovat taksaperusteisia. Palvelun saamisen mahdollisuudesta tulee tiedottaa asukkaita. Perusteluiden selvennykset ohjaavat kuntia antamaan nykyistä selkeämpiä jätehuoltomääräyksiä liittyen erilliskeräykseen. Nykyisinkin kunnan tarjoamat vapaaehtoiset, velvoittavaa erilliskeräystä täydentävät palvelut ovat mahdollisia ja monessa kunnassa niitä jo tarjotaan sekä niitä pyydetään. Siksi on tärkeää, että jätelailla tuetaan kuntien vapaaehtoista palvelutason parantamista siltä osin, kuin se on ympäristöllisesti kestävää ja kustannustehokasta sekä tuo lisäarvoa asukkaille.

93 §. Jäteneuvonta

Pykälää tarkennettaisiin lisäämällä kunnan velvollisuudeksi neuvoa myös roskaantumisen ehkäisemisestä. Lisäksi neuvonnan perusteiksi lisätään

lajittelun tehostaminen ja erilliskeräyksen lisääminen sekä velvollisuus kiinnittää erityistä huomiota elintarvikejätteen määrän vähentämiseen. Kuntaliitto kannattaa em. täsmennyksiä.

121 a §. Siirtoasiakirjan käyttöön liittyvät menettelyt

Kuntaliitto kannattaa lähtökohtaisesti sähköiseen siirtoasiakirjaan siirtymistä. Ehdotuksen mukaan siirtoasiakirja olisi laadittava sähköisenä, jollei 2 momentista muuta johdu. Siirtoasiakirja voitaisiin laatia myös paperisena, jos jätteen haltijalla ei olisi edellytyksiä laatia asiakirjaa sähköisenä esimerkiksi toiminnanharjoittajalta puuttuvien laitteiden tai sähköisessä siirtoasiakirjajärjestelmässä olevan teknisen ongelman vuoksi. On tarkoituksenmukaista säilyttää mahdollisuus myös paperiseen siirtoasiakirjaan em. tilanteissa. Siirtyminen sähköiseen siirtoasiakirjaan toivottavasti parantaa jatkossa tiedonhallintaa.

143 §. Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kunnan jätehuoltoviranomaisen velvollisuus merkitä pykälässä tarkoitettuun rekisteriin 41 a §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot biojätteen kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta käsittelystä. Kuntaliitto toteaa, että kyseessä on uusi tehtävä kunnan jätehuoltoviranomaiselle ja vaikuttaa myös olemassa olevien kuljetusrekisteriohjelmien päivittämistarpeeseen sekä aiheuttaa lisätyötä.

Pykälän ehdotetun 3 momentin mukaan kunnan jätehuoltoviranomaisella olisi velvollisuus jätehuollon yleistä ohjausta, seurantaa, kehittämistä ja raportointia varten pyydettäessä antaa rekisteriin tallennetut muut kuin salassa pidettävät tiedot 22 §:ssä tarkoitetulle valtion viranomaiselle ja 27 §:ssä tarkoitetulle asiantuntijaviranomaiselle ja –laitokselle sähköisesti muokattavassa muodossa.

Kuntaliitto toteaa, että kuntien viranomaiset tekevät mielellään yhteistyötä valtion viranomaisten kanssa, kunhan työmäärä pysyy kohtuullisena ja rajallisena. Tiedon luovuttamisvelvollisuus valtion viranomaisille on pykälässä kuitenkin varsin epämääräinen laajuudeltaan. Kuntaliitto esittää, että pykälään lisättäisiin, että tiedot on pyydettäessä annettava perustellusta syystä. On kohtuutonta esittää lakiin velvoittavana kunnan viranomaista työllistäviä, viranomaisen jätehuoltotehtävän kannalta tarpeettomia ja myös laajuudeltaan määrittelemättömiä tehtäviä, joiden kustannukset kohdennetaan kunnan jätemaksuja maksaviin asiakkaisiin. Mikäli tietojen luovuttaminen aiheuttaa

viranomaiskustannuksia, tulisi ne voida veloittaa täysimääräisesti valtion viranomaiselta.

147 §. Rangaistussäännökset.

Pykälän 2 momentissa säädetään rikoslain säännöksiä täydentävistä sakonuhkaisista rangaistussäännöksistä. Voimassa olevassa laissa rangaistavuudelta edellytetään tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jätelain rikkomisen syyksiluettavuuden kynnystä laskettaisiin tavanomaiseen huolimattomuuteen.

Kuntaliitto kannattaa 147.2 §:ään ehdotettuja muutoksia. Muutos olisi tarpeen ympäristösääntelyn yhdenmukaisuuden ja oikeudenmukaisuuden vaatimusten vuoksi sekä yleisen edun suojaamiseksi. Muutos asettaisi rangaistavuuden kynnyksen samalle viivalle muun ympäristösääntelyn kanssa ja olisi siten omiaan helpottamaa viranomaisarviointia.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tuulia Innala
erityisasiantuntija